

Observationsrapport för kulturskoleverksamhet

**Musikania,
Nacka kommun**

**Hillevi Hogman, Upplands Väsby
Gunilla Karlqvist, Järfälla
Margareta Rinnbäck, Järfälla
Karin Åslund, Upplands Väsby
Veckor 13-15 2019**

Innehållsförteckning

VÅGA VISA.....	3
Observationer.....	3
Metodbok, bedömningsmatris och målområden.....	3
Fakta om enheten.....	4
Typ av skola.....	4
Ledning.....	4
Organisation.....	4
Utbildning och kompetensutveckling.....	5
Observationens metod.....	5
Sammanfattning.....	5
Skolans starka sidor.....	5
Skolans förbättringsområden.....	6
Jämförelse med tidigare observation.....	6
Skolans uppföljning av förbättringsområden.....	6
Genomförda kundundersökningar samt självvärdering.....	7
Målområden.....	8
Normer och värden.....	8
Beskrivning.....	8
Bedömning i text.....	10
Bedömning enligt skala.....	10
Utveckling, lärande och konstnärligt skapande.....	10
Beskrivning ”Arbetsätt”.....	10
Bedömning i text för ”Arbetsätt”.....	16
Bedömning enligt skala för ”Arbetsätt”.....	17
Beskrivning ”Förutsättningar och stöd”.....	17
Bedömning i text för ”Förutsättningar och stöd”.....	19
Bedömning enligt skala för ”Förutsättningar och stöd”.....	19
Bedömning i skala (medelvärde för ”arbetssätt” och ”förutsättningar och stöd”).....	20
Elevernas inflytande och ansvar.....	20
Beskrivning.....	20
Bedömning enligt skala.....	22
Samverkan.....	22
Beskrivning.....	22
Bedömning i text.....	23
Bedömning enligt skala.....	24
Referenser.....	24

VÅGA VISA

VÅGA VISA kulturskola är en metod och ett nätverk för samverkan kring utvärdering av musik- och kulturskoleverksamhet. Nätverket startade 2008 och idag ingår Haninge, Järfälla, Nacka, Stockholm, Tyresö och Upplands Väsby kommuner i samarbetet.

VÅGA VISA kulturskola innehåller tre delar:

- Observationer
- Kundundersökningar
- Självvärderingar

Syftet med VÅGA VISA kulturskola är att metoden ska:

- **Beskriva och utvärdera verksamheten utifrån ett elevperspektiv.**
Det är viktigt att ha med sig elevperspektivet genom alla delar i arbetet.
- **Stimulera till erfarenhetsutbyte och ökat lärande.**
Ett erfarenhetsutbyte sker mellan observatörerna under observationerna och mellan de olika kommunernas verksamheter. Observatörerna tar även med sig erfarenheter hem till den egna verksamheten.
- **Utgöra en viktig del av kulturskolornas kvalitetsuppföljning.**
Våga Visa metodens olika delar används som underlag för verksamhetsutveckling och uppföljning i de medverkande kommunerna. De ger underlag till förbättring och utveckling som bidrar till ökad måluppfyllelse. De ger även underlag för analyser och jämförelser mellan kommuner och skolor.

Observationerna avser den frivilliga delen av verksamheten i musik- och kulturskolor.

Observationer

Observationer i VÅGA VISA genomförs av pedagoger och verksamhetsansvariga. Observatörerna bildar lag som besöker en skola i en annan kommun under en period. Observatörerna skaffar sig en så heltäckande bild som möjligt av skolan och dess verksamhet genom verksamhets- och lektionsbesök samt genom intervjuer med elever, personal, skollledning och föräldrar. I uppdraget ingår också att ta del av skolans styrdokument och pedagogiska dokumentation. Observationen redovisas i en rapport som skrivs utifrån denna mall.

Metodbok, bedömningsmatris och målområden

Metodboken utgör, tillsammans med bedömningsmatris och intervjufrågor, ett stödmaterial för observatörerna i deras arbete. I rapporten beskriver och bedömer observatörerna verksamheten utifrån fyra målområden:

- Normer och värden
- Utveckling, lärande och konstnärligt skapande
- Elevernas inflytande och ansvar
- Samverkan

Metodbok, bedömningsmatris och övriga dokument finns på www.upplandsvasby.se/vagavisakulturskola på undersida Material för observatörer.

Fakta om enheten

Musikskolan Musikania bildades 2007 med syftet att bredda utbudet av musikundervisningen i Nacka kommun och ge elever större möjlighet att spela musik inom den afroamerikanska traditionen. Lärarna är professionella musiker för nära kontakt med det professionella musiklivet. Undervisningen bedrivs som enskilda lektioner om 25 minuter/vecka, grupplektioner med 2-4 elever och ensembleverksamhet.

Skolan erbjuder 27 lektioner per läsår inklusive 3 livekonserter/clinics med inbjudna, professionella artister som inspiration.

Musikania hyr undervisningslokaler i Björknässkolan, Boo Gårdsskolan, Duvnäs skola, Järlandet, Samskolan, Stavsborgsskolan, Vittraskolan samt några privata studios.

Typ av skola

Musikania AB är en av Nacka kommuns auktoriserade musikskolor och drivs i aktieföretagsform. Musikania är inriktad på den afroamerikanska musiktraditionen, med främst rock, pop, R&B, soul och jazz.

Ledning

Musikantias ledningsgrupp består av tre personer, rektor, tillika VD och styrelseordförande, administrativ rektor samt konsertansvarig. Samtliga i ledningsgruppen är också grundare, styrelseledamöter och ägare. Personerna i ledningsgruppen har skilda ansvarsområden och gruppen leder gemensamt verksamheten.

Organisation

Musikania erbjuder undervisning på elbas och akustisk bas, elgitarr och akustisk gitarr, piano och keyboard, trummor, slagverk (latin-slagverk), saxofon, trumpet, trombon, klarinett, tvärflöjt, dragospel samt i sång. Undervisningen riktar sig till elever i åldrarna 7-20 år som är skrivna i Nacka kommun. Musikundervisningen hålls i första hand som enskilda lektioner om 25 minuter, med ett terminspris på 1080 kr. Terminspriset för undervisning i grupp om 2-4 elever/ensemble är 530 kr. Priserna är gemensamma för musikskolorna inom Nacka kommun.

Inom den afroamerikanska genren är manliga musiker dominerande, ett förhållande som också avspeglas i elevfördelningen och instrumentvalen hos Musikania. Under vårterminen 2019 har skolan 518 elever, varav ca 40% är flickor och ca 60% är pojkar, fördelade på instrument enligt följande: Gitarr 32% flickor, 68% pojkar, Elbas 100% pojkar, Trummor 21% flickor, 79% pojkar, Piano/keyboard 49% flickor, 51% pojkar, Sång 65% flickor, 35% pojkar, Blåsinstrument/saxofon 75% flickor, 25% pojkar. I ensembleverksamheten, kallad ”Spela i band”, deltar 15% flickor och 85% pojkar.

Musikantias 42 lärare är kontrakterade respektive timanställda och arbetar deltid, sammanlagt motsvarande 7 heltidstjänster.

Utbildning och kompetensutveckling

Lärarna har musikerutbildning från estetiskt gymnasium, folkhögskola och/eller musikhögskola och har läst musikpedagogiska kurser på Stockholms Musikpedagogiska Institut, men få har musikpedagogisk examen. Musikania erbjuder inte formell fortbildning men bjuder in gästföreläsare enligt lärarnas önskemål och behov. Lärarna håller själva ämnesträffar där de tar lärdom av varandras kunskaper och erfarenheter inom pedagogik, metodik, repertoar och annat som de möter i sin undervisning. Flera av lärarna har lång undervisningserfarenhet.

Observationens metod

- Observationen har genomförts under perioden 25/3-4/4 2019.
- Observationsgruppen har besökt samtliga undervisningslokaler och har besökt lektioner hos 37 av de 38 lärare som varit i tjänst under observationsperioden. Observatörerna har besökt ämneslektioner i sång, akustisk gitarr, elgitarr, ukulele, piano, keyboard, saxofon och trummor samt ensemblelektioner i band och sånggrupp. Observatörerna har inte haft möjlighet att besöka elbas, akustisk bas, latin-slagverk, klarinett, trombon, tvärflöjt.
- Observatörerna har besökt sammanlagt 74 ämneslektioner, 6 ensemblelektioner och 1 konsert. Observationsgruppen har intervjuat skolans ledning vid 2 tillfällen och observatörerna har intervjuat sammanlagt 36 av de 38 tjänstgörande lärarna, 37 elever i åldrarna 7-17 år samt 8 föräldrar.
- Lärar- och elevintervjuer har hållits dels i samband med lektionsbesök, dels via telefon, föräldrar har intervjuats i samband med deras barns lektion. Elever och föräldrar har valts ut slumpvis i samband med lektionsbesök.

I rapporten beskriver vi och ger vår bedömning utifrån ovan angivna ögonblicksbilder.

Sammanfattning

Musikania har starka sidor och förbättringsområden. Verksamheten genomsyras av lärarnas och ledningens stora engagemang för eleverna. Man lägger stor vikt vid att man har enskilda lektioner, vilket gör att lärarna kan anpassa undervisningen till varje elevs behov, förmåga och intresse. Skolans ledord är glädjen och lusten i musiken och livemusik, och samspel, s.k. bandverksamhet, är skolans grundidé. Trots det omfattar bandverksamheten en liten del av skolans verksamhet, vilket vi tar upp som ett förbättringsområde.

Lärarna är professionella musiker, vilket underlättar kontakt med det professionella musiklivet, men elevernas möjligheter att delta i konsertverksamhet är ändå små. Även det förhållandet föreslår vi som förbättringsområde.

En av skolans starka sidor är elevernas möjlighet att påverka lektionernas innehåll och upplägg och valet av repertoar.

Skolans starka sidor

- Engagerad ledning och engagerade lärare. Normer och värden s. 9
- Öppet samtalsklimat inom kollegiet och mellan lärare och elever. Normer och värden s. 9
- Nära kontakt med det professionella musiklivet. Samverkan s. 23

- Stort elevinflytande i undervisningen. Elevers inflytande och ansvar s. 21
- Tydlig dokumentation över undervisningen. Utveckling, lärande och konstnärligt skapande/Förutsättningar och stöd. s. 17

Skolans förbättringsområden

- Kompetensutveckling i pedagogik och metodik för elever i yngre åldrar. Utveckling, lärande och konstnärligt skapande/ Arbetsätt s.12
- Kompetensutveckling i pedagogik och metodik för elever med särskilda behov. Utveckling, lärande och konstnärligt skapande/ Arbetsätt s.12
- Höja medvetandegraden kring mångfaldsfrågor hos kollegiet. Normer och värden s.8
- Översyn av lokaler och utrustning. Förutsättningar och stöd för elevens utveckling, lärande och konstnärligt skapande/Fysisk miljö s. 18
- Ökad samverkan mellan lärare för att ge fler elever möjlighet att delta i olika former av ensemblespel och konsertverksamhet. Utveckling, lärande och konstnärligt skapande/Arbetsätt s. 14
- Skapa tydlig väg för elever och föräldrar att lämna förslag och åsikter om verksamheten. Elevernas inflytande och ansvar s. 22
- Anpassa den generella studiebeskrivningen till respektive ämnen. Utveckling, lärande och konstnärligt skapande/Förutsättningar och stöd s. 17

Jämförelse med tidigare observation

Förbättringsområden i tidigare rapport (år 2014):

Nuläge:

Kompetensutveckling i pedagogik och metodik för yngre åldrar och barn med särskilda behov	Kvarstår
Möjlighet för fler att prova ensemblespel	Är under arbete
Rutiner och uppföljning vid nyanställning	Åtgärdat
Höja medvetandegraden kring mångfaldsfrågor hos kollegiet	Är under arbete
Översyn av lokaler och utrustning	Är under arbete

Skolans uppföljning av förbättringsområden

Kompetensutveckling i pedagogik och metodik: Skolan har ännu inte jobbat med att utveckla pedagogik och metodik för yngre elever, men undersöker möjligheten att bjuda in gästföreläsare med specialkompetens i ämnet till lärarmöten, vilket ger viss kompetensutveckling. Man har haft föreläsningar om barn med olika särskilda behov, vilket lärarna uttrycker har varit givande. Skolan har ingen lärare med specialkompetens i ämnet.

Samspel: Enligt skolans ledning har Nacka kommuns introduktion av en kulturcheck även för ensemblespel inte haft någon större effekt på elevernas intresse för att spela i band. Man menar

att lektioner i ensemblespel bör ingå kostnadsfritt för musik- och kulturskolors ämneselever för att man ska kunna bygga upp en ensemble- och orkestertradition.

Rutiner vid nyanställningar: Ledningen har utvecklat sina rutiner vid nyanställningar. Man introducerar nya lärare ute på de aktuella arbetsplatserna, man har utökat informationen om elever från en lärare till en ny vid överlämningar och man återkopplar snabbare när en lärare börjat jobba.

Utvecklingsarbete kring mångfaldsfrågor: Ledningen och lärare berättar att de diskuterar mångfaldsfrågor vid sina möten, men lärare påpekar att det saknas tid för fördjupning i ämnet.

Översyn av lokaler och utrustning: Skolan använder sig främst av hyrda lokaler i grundskolorna och tillgången till anpassade undervisningslokaler är inte tillräcklig. Det är också stor variation på skollokalernas kvalitet.

Genomförda kundundersökningar samt självvärdering

Kundundersökning Musikania 2017. 42% har svarat.

Musikania hade en större andel elever i åldrarna 16 år och äldre än genomsnittet i Nacka kommun.

Ca 86% av eleverna hos Musikania hade enskilda lektioner, jmf Nacka kommun 62%.

Hos Musikania hade 6% grupplektioner, jmf Nacka kommun 23%.

99% av eleverna hos Musikania gick den kurs de önskat.

På påståendet ”Det är roligt i musikskolan” svarade 94% positivt, jmf genomsnittet i Nacka kommun som var 91%.

På påståendet ”Jag lär mig mycket” svarade 92% positivt, jmf genomsnittet i Nacka kommun som var 89%.

På påståendet ”Jag får möjlighet att vara med på konserter, föreställningar eller utställningar” svarade 72 % positivt, jmf genomsnittet i Nacka kommun som var 80%.

På påståendet ”Jag får använda mig av mina egna idéer på lektionerna” svarade 86% positivt jmf genomsnittet i Nacka kommun som var 73%.

Skolan följer upp kundundersökningar och självvärderingar och går igenom vad som kommit fram som en del av sitt förbättringsarbete.

Ledningen uppskattar de öppna svaren som ger utrymme för elevers egna formuleringar i kundundersökningarna och påpekar också att en del av den kritik man finner handlar om sådant som skolan inte kan påverka och som man istället tar upp med kommunen.

Målområden

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrund

I Musikantias likabehandlingsplan 2019 står: “Alla som arbetar på Musikania har ansvar att omsätta gällande lagar, förordningar och planer så att skolans vision, mål och värdegrund genomsyrar vardagslivet – det vill säga att ord blir till handling”.

Skolan är inriktad på den afroamerikanska musiktraditionen, en mansdominerad genre. Flera lärare är medlemmar i IMPRA som är en förening vars syfte är att stödja och främja kvinnliga musiker. Skolan erbjuder sina elever att lyssna till och medverka vid s.k. inspirationskonserter med inbjudna musiker och vid vårt besök på en sådan konsert framträdde gruppen Reign, som består av sex kvinnliga sångare och musiker. Det är efterfrågat från lärarnas sida att yngre kvinnliga artister medverkar som förebilder och lärarna menar att det inte är självklart att som ung tjej bli inspirerad av äldre manliga musiker.

Instrumentvalen har länge styrts av könstillhörighet. När vi frågar lärarna hur de arbetar för en jämnare könsfördelning på instrumenten säger de att de tänker på att använda förebilder som motverkar könsbundna instrumentval. De ger som exempel att de tänker efter när de ska visa ett klipp på en låt och kan välja ett med en kvinnlig trummis utan att särskilt påpeka det.

I Musikantias ensembleverksamhet bildar man band med främst instrumentkombinationen elbas, trummor och elgitarr, instrument som spelas av övervägande pojkar.

I lärarkollegiet finns ungefär lika många kvinnor som män, men ämnesfördelningen är genomgående könsbunden enligt traditionellt mönster. Det är övervägande manliga lärare som undervisar i gitarr och trummor och övervägande kvinnliga lärare i ämnena sång och piano.

Enligt skolans ledning strävar man efter en jämnare könsfördelning både bland lärare och elever och genus och normer diskuteras återkommande på möten. Flera lärare säger att diskussioner i kollegiet om normer och värden har gjort dem mer uppmärksamma på de frågorna. Alla lärare upplever det inte alltid som ett prioriterat ämne, det finns inte tid till fördjupning eller möjlighet till kompetensutveckling inom normkritik. Det finns också lärare som inte har nåtts av diskussionerna och inte heller känner till skolans värdegrund.

Ledning och lärare berättar att man har arbetat med begreppet mångfald vid lärarmöten men nämner inget om begreppet inkludering.

Skolan har ingen lärare med specialkompetens för att undervisa elever med funktionsvariationer. Elever med fysiska funktionsvariationer har begränsad tillgång till undervisningen då många av lokalerna inte är tillgängliga.

På lärarmöten har man haft gästföreläsningar om barn med diagnoser och det har uppskattats av lärare vi talar med. Ledningen och lärarna menar att eftersom alla har enskilda lektioner har lärarna möjlighet att anpassa undervisningen till varje elevs behov och förmågor och att det gäller även barn med diagnoser. Någon regelrätt kompetensutveckling i ämnet erbjuds inte. Lärarna

berättar att man på möten i kollegiet diskuterar och tar hjälp av varandras erfarenheter av undervisning av elever med olika former av särskilda behov.

För att nå elever i områden som är underrepresenterade i musik- och kulturskolor har Musikania i samarbete med Folkets hus gjort punktinsatser i Fisksätra. Det har endast resulterat i enstaka elever och ledningen menar att skolan inte har resurser att satsa mer.

Många lärare uppskattar det öppna klimat som råder mellan ledning och personal på mötena medan andra upplever att det finns en viss oro hos ledningen att bli kritiserad då mötena ibland upplevts som ostrukturerade.

Förhållningssätt

Flera lärare betonar ledningens stora engagemang för lärarna och verksamheten som en av skolans starkaste sidor. De säger att stämningen mellan ledningen och lärarna är familjär, att de har positivt stöd av ledningen och att de snabbt får hjälp om så behövs. Lärare säger också att stämningen i kollegiet är god, att ingen är förmer än någon annan och det är lätt att ha en öppen dialog med alla.

Flera lärare framhåller att man inom Musikania har ett genuint intresse av att stötta eleverna. Det finns en samstämmighet i kollegiet om att skapa spelglädje och att vara lyhörd för elevernas önskningar. En lärare säger att det viktigaste i förhållandet till eleverna är acceptans, en annan menar att det viktigaste är att vara en trevlig och tillmötesgående person, att förmedla sina kunskaper och genom sin inställning till eleverna få dem att "haka på tåget", att de ska tycka att det här var kul och trevligt. En lärare uttrycker att man som lärare alltid ska utstråla entusiasm inför varje elev för att man möter just den och att uppgiften är att ta hand om alla elever.

En lärare påpekar att man som lärare, utöver föräldrar, kan vara den enda vuxna person och positiva förebild som eleven möter under sin uppväxt. En lärare säger att det är givande och roligt att vägleda eleverna och att utveckla deras musikintresse.

En lärare poängterar det viktiga med att mötena mellan elev och lärare och elever emellan är respektfulla, och vi ser och hör att elever och lärare bemöter varandra respektfullt. Lärarna småpratar med eleverna när de kommer till lektionerna och intresserar sig för hur de mår. Vi ser att eleverna får mycket uppmuntran och beröm under lektionerna. När en elev spelar något fel, rättar lärarna till det och framhåller samtidigt allt annat som eleven spelat rätt och bra. Vi ser att lärarna har respekt för elevernas inställning till sitt musicerande och möter eleverna med samma intresse och uppmuntran vare sig eleverna är ambitiösa och övar mycket eller om de kommer till lektionen bara för att vara där, "som en skön meditation", som en lärare uttrycker sig.

Ett par elever berättar att deras lektioner ofta kommer igång för sent. Den ena elevens lärare drar över lektionstiderna så att nästa elev får börja för sent, den andra berättar att läraren ofta pratar i telefon de första minuterna av lektionen. Eleven får sin fulla lektionstid, men även då blir lektionstiderna förskjutna.

Lärarna berättar att man på lärarmöten främst diskuterar frågor om undervisning men även om hur man ska bemöta eleverna och hur man ska förhålla sig till elevernas föräldrar och deras krav och förväntningar.

Flera elever uttrycker att de i mötet med läraren får ett andrum i sin musikaliska utvecklingsprocess och att det är lätt att kommunicera med lärarna och att få göra det man vill.

En elev säger att det märks att läraren är intresserad av att man lär sig: ”När jag skulle köpa ett nytt instrument fick jag förslag på instrumentmodeller och märken och var jag skulle kunna köpa dem. Min lärare brukar spela in videos som jag kan kolla på och har nu skrivit en låt som jag har fått i läxa.”

Vi ser två elever som har gemensam lektion och som turas om att föreslå hur de ska utföra sin låt. De ger plats åt varandra, både fysiskt, framför noterna, och med sina stämmor i framförandet av låten. Vid en konsert där fyra av skolans band framträder ser vi att eleverna uppmuntrar varandra och applåderar varandra entusiastiskt.

Bedömning i text

Värdegrund

Det finns i viss utsträckning en gemensam syn på verksamhetens värdegrund bland personalen.

Skolan är inriktad på den mansdominerade genren afroamerikansk musik. Lärarna arbetar med att förändra genrens traditionella könsmonster i instrumentval, vilket ledningen säger har lett till jämnare könsfördelning i elevernas instrumentval.

Skolan menar att de enskilda lektionerna gör att lärarna kan undervisa elever med olika särskilda behov trots att specialkompetens och kompetensutveckling i ämnet saknas.

Förhållningssätt

Det finns vanligtvis ett respektfullt förhållningssätt inom personalgruppen, i möten mellan personal och elev och mellan elever. Skolans ledning, lärare och elever talar alla uppskattande om varandra.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

4.0 MYCKET GOD KVALITET – verksamheten uppvisar mycket goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt på de punkter som tas upp i metodboken.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden.

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande.

Utveckling, lärande och konstnärligt skapande

Beskrivning ”Arbetsätt”

Pedagogik och metoder, undervisningssituationen

Lektionerna börjar med lite småprat, läraren hör sig för om hur eleven mår, hur det har gått att öva på läxan hemma och om vad eleven vill göra först. Oftast vill eleven börja med att spela det som har varit läxa. Vi ser några lektioner där eleven får värma upp innan hen börjar spela eller sjunga.

Eleverna får stöd av läraren när de ska spela eller sjunga. Det är vanligt att läraren sjunger eller gnolar melodin så att elever som ska spela ackord kan orientera sig i sången, och lärarna spelar med i ackompanjemang när eleverna behöver se och höra hur det ska vara.

Eleverna får lära sig nya moment och nya låtar på olika sätt. På gitarrlektioner ser vi hur läraren spelar och sjunger en låt och sedan visar eleverna hur de ska spela de olika ackord som ingår i låten. I ackord som är nya för eleven visar läraren varje fingerns position på instrumentet och hur de ska öva på att byta fingrarnas positioner i rätt ordning för att byta ackord. Läraren visar också hur eleven ska slå an strängarna. Eleven får först spela ackorden långsamt i sträck och spela med när läraren spelar låten i lugnt tempo. Vartefter eleven hittar ackorden snabbare kan tempot öka. Vi ser också elever som ska spela med i en inspelad låt som går fortare än de kan spela. De får då instruktioner av läraren på hur de kan spela bara vartannat ackord först. Då hinner de spela med och får öva att hålla pulsen och att känna perioder. Vi ser också en yngre elev som ska spela en låt med många komplicerade ackord men inte får något av dem att klinga trots lärarens instruktioner. Svårighetsgraden ligger långt över elevens förmåga.

Under lektioner på gitarr och piano får eleverna lära sig dur- och mollskalor och lärarna förklarar hur de ska utgå från dem för att räkna ut hur olika ackord är uppbyggda. De får lära sig förhållanden mellan ackord, hur olika ackord klingar och hur ackorden kopplas ihop till serier, ackordvändor. Som teknikövning kan de spela skalor och ackordvändor i allt högre tempo.

När pianoeleverna ska lära sig att spela ett nytt stycke får de också först höra hur musiken ska låta. Läraren visar hur den ska spelas och eleverna får sedan prova att spela på olika sätt. De får spela melodin, oftast med höger hand, medan läraren spelar basstämman eller kompar med ackord och sedan får eleven prova att spela vänsterhandens basstämma eller ackord. När eleven har klart för sig hur stämmorna ska låta tillsammans får de prova att spela med båda händerna samtidigt.

Sångelever får värma upp både kroppen och rösten innan de börjar sjunga sina sånger. De får sträcka på sig, böja sig framåt och rulla upp ryggen. En lärare påpekar att det är viktigt att lära sig stå i balans för att hitta sin egen bästa klang. Läraren sjunger före, korta melodier på några toner och eleverna härmar, först i låga lägen och sedan i allt högre. Eleverna väljer sedan vilka sånger de ska jobba med under lektionen. Läraren ackompanjerar och sjunger med när eleverna behöver stöd. Två elever som har gemensam lektion delar upp sångerna mellan sig så att de sjunger omväxlande solo och tillsammans i olika delar av sången. I slutet av en sång ska eleverna hitta på en kort melodi själva. Eleverna tycker att det känns svårt men läraren visar att de kan hämta idéer från uppvärmningsövningarnas melodislingor.

I början på en lektion får en elev värma upp med att spela skalor och träna att spela trioler rytmiskt. När eleven spelar sitt stycke korrigerar läraren vartefter det behövs och varvar med uppmuntran och beröm: "Jamen, det låter ju jättebra det här!"

Under lektionerna frågar lärarna vad eleverna vill göra som nästa steg och har förslag på nya låtar eller nya stycken. Eleverna väljer att pröva lärarnas förslag eller har egna önskningar. Vi ser att lärarna följer elevernas önskningar även när det innebär att de får ändra sina planer.

Många elever är omedvetna om rytmik och har svårt att känna en stadig puls, berättar en lärare. De får öva att klappa och att gå och får tipset att försöka känna att de går i takt, även utomhus, på promenader eller till bussen. Lärarna har olika metoder att hjälpa eleverna med puls och rytm.

Man använder kända melodier där pulsen är stadig och tydlig, och låter eleven träna på att höra och känna att pulsen är densamma även när melodin har olika rytmer. Eleverna kan klappa taktslag och känna mellanslag och för några elever är det bra att jämföra med idrott, där puls och tajming är vanliga begrepp.

En lärare säger att hen försöker hitta det eleven vill och få dem intresserade av sitt instrument och det viktiga är att eleverna trivs. ”Man vill att eleverna ska utveckla förmågan att de lyssnar på och det de hör i huvudet, det ska de få ut på instrumentet eller med rösten”, säger en lärare.

En elev säger att det roligaste med lektionerna är att man får nya låtar hela tiden. Flera elever säger att det roligaste är just att spela instrumentet eller att sjunga. En elev menar att det viktigaste är att läraren förklarar så att man förstår. En elevs förälder säger att lärarna anpassar sin undervisning till vad eleverna tycker är roligt.

På lektionerna får eleverna instruktioner och träning i att ha rätt fingersättning på piano och rätt fingrar på band och strängar på stränginstrumenten, men får träna mindre på att ha rätt handställning.

Några lärare har genomtänkta metoder för undervisning av yngre barn, men vi ser få lektioner med de yngsta eleverna där undervisningsmaterialet med repertoar, teknikövningar och teori är avsett för unga elever. En lärare säger att det är annorlunda att undervisa yngre elever och att det är det svåraste. Hen menar att det är ett område där det vore bra med kompetensutveckling. Lärarna berättar att de ämnesträffar de har ett par gånger per termin fungerar som en slags fortbildning, där de lär sig av varandra. Där har de möjlighet att diskutera och utbyta idéer och tankar om pedagogik, metodik, repertoar och annat som de möter i sin undervisning och ta del av varandras kunskaper och erfarenheter. Bland frågor som diskuteras finns hur man undervisar sångelever som är i målbrottet, hur man lär ut pulskänsla och rytm och hur man möter och jobbar med elever med olika former av särskilda behov. En lärare berättar att för en elev som behöver extra hjälp att veta sin läxa, skickar läraren ett sms till mamman efter varje lektion med en påminnelse om vad eleven ska lyssna på.

Musikania har ingen pedagog med specialkunskaper i att undervisa elever med särskilda behov. En lärare menar att det inte alltid är en fördel att känna till en elevs behov, det finns en poäng i att vara förutsättningslös i sitt möte med eleverna, att tillsammans se vilka förutsättningarna är. Ledningen säger att elever med svårare fysiska funktionshinder överläts åt den kommunala kulturskolan.

Musikania har inte något avancerat program för elever som vill satsa extra, däremot har eleverna möjlighet att få dubbellektion och elever som så önskar får en extra lektion med sina lärare inför att de ska söka till högre studier.

Hur elever stimuleras och utmanas i sitt lärande och konstnärliga skapande

Flera elever uttrycker att det svåraste och mest utmanande är att lära sig spela nya låtar, när man ska förstå hur man ska spela dem. Flera gitarrelever säger att det svåraste är att lära sig nya ackord.

En elev berättar att läraren brukar gå igenom en kort bit i taget i nya låtar och så får eleven öva den biten många gånger, tills att den inte känns så svår. Sen gör de likadant med nästa bit. Det sättet att öva in svåra delar i låtar ser vi också på flera lektioner. Elever får upprepa svåra avsnitt

många gånger tills de klarar av att spela dem. I de fall låten innehåller speltekniska moment som ligger över elevens kunskapsnivå blir avsnitten mycket korta. Vi ser också en lektion där läraren inte delar upp en melodi i kortare avsnitt utan låter eleven försöka spela hela, gång på gång, trots att eleven inte kan. Eleven gör inga framsteg med melodin under lektionen.

Vi besöker lektioner där eleverna väljer låtar med speltekniska moment som är för svåra för deras kunskapsnivå och där lärarna ändrar arrangemangen så att eleverna klarar av att spela dem. En lärare menar att man kan repetera grundläggande övningar och bygga vidare därifrån. ”Andra gånger kommer eleverna med låtar som de vill lära sig trots att svårighetsgraden är för hög. Då kan man gemensamt bestämma att man fortsätter att jobba med den svåra låten under en längre tid, om det är vad eleven vill”, berättar en lärare.

Eleverna får lära sig termer och begrepp inom musikteori och musikaliskt utförande. En elev som spelar gitarr får introduktion i hur ackord namnges på olika sätt inom olika genrer. Lärarna säger ackordbeteckningar medan eleverna spelar, eleverna får träna på tonernas bokstavsnamn, noternas placering i notsystemen, notvärden och rytmer.

En lärare påpekar att eleverna behöver förstå att de framföranden av låtar som de hör på inspelningar inte är facit, att det finns flera sätt att tolka en låt. ”De måste få gå in i musiken på sitt eget sätt och som lärare får man backa upp dem i deras tolkningar. I konstnärliga uttryck ska det inte finnas något rätt eller fel”, säger läraren och menar att det är viktigt att inte presentera något som kan uppfattas som ideal utan bara ge tips. Eleverna kan prova att utföra en låt i olika genrer, som jazz eller afro. ”Som lärare måste man ge mycket positiv feedback.”

En lärare menar att den konstnärliga aspekten, att hitta olika uttryck med hjälp av dynamik, ”sväng”, att föreställa sig hur melodin böljar fram, stimulerar fantasin och hjälper eleverna att själva experimentera med uttrycket. Hur eleverna tänker på andra saker i livet och för in det i musiken, breddar uttrycket.

Till en elev som spelar lite osäkert och stelt säger läraren: ”Kommer du ihåg triolkänslan, 6/8-delskänslan? Känn gunget, gå vidare ut med vågorna!”

En lärare berättar om skillnaden i uttryck mellan vers och refräng och beskriver hur eleven kan ta ut svängarna, ”måla” mer i refrängen och sjunga versen mer studsigt och exakt rytmiskt. Eleven får först överdriva uttrycken för att hitta känslan.

Musikans vision är att vara ett alternativ för elever som vill spela och sjunga inom den afroamerikanska musiktraditionen, men vi möter också elever som vill spela klassiskt och då försöker lärarna tillmötesgå deras önskemål. En elev säger: ”Skulle jag vilja spela klassiskt kan de på skolan söka en expert som visar en väg in i det klassiska verkliga musiklivet.” En elev som spelar ett klassiskt stycke får stöd av läraren i det musikaliska uttrycket. Medan eleven spelar instruerar läraren: ”Spela svagt här, lite starkare nu, här är det starkt, nu eko, svagt igen”. Eleven får öva att spela ett crescendo, att gå från svagt och spela starkare vartefter, del för del i stycket. När eleven sätter ihop delarna fungerar alla styrkegrader. ”Bra, nu börjar det bli musik!” säger läraren.

Lärarna berättar om olika sätt att lära ut improvisation. Eleverna får utgå från en melodi, gå utanför den och ändra så det blir en annan melodi. Ett annat sätt är att eleverna kan få en ackordserie som de själva ska tänka ut en melodi till. En lärare utmanar alla sina elever, även

nybörjarna, att skriva egna låtar. Eleverna kan också få olika ”plankningsläxor”, att till exempel lyssna och härma 10 sekunder av en låt.

En lärare har med sig en ask med lappar där eleven får dra en lapp i början av lektionen och sen spela, eller göra, det som står. Svårighetsgraderna är anpassade till elevernas kunskaper, enklare uppdrag för de som inte har spelat så länge och större utmaningar för de som spelat längre.

En lärare säger att när det är föräldrarnas önskan mer än elevens att eleven ska ta musiklektioner, vill man som lärare ändå försöka väcka elevens nyfikenhet. Ett sätt är att tidigt låta elever improvisera tillsammans med sin lärare. Ett annat sätt är att ge eleven intressanta stycken/låtar att spela.

En lärare berättar att man gjort en digital låtbank där man lätt kan lägga in tips på bra låtar att använda på lektionerna.

En lärare säger att det viktigaste är elevernas spelglädje, lärarnas lyhördhet för elevernas önskemål kopplat till en gedigen grund i det musikaliska hantverket. “Vi som lärare ska kunna ta hand om alla elever!”.

En elev uttrycker: ”Jag får välja låtar och använda noter. Min lärare förklarar, ger lätta exempel och kommenterar min utveckling.”

Samarbete och självständighet

Musikans vision är att barn och ungdomar också ska musicera tillsammans, förutom sina ordinarie lektioner. Elever som är intresserade av att spela tillsammans med andra kan få erbjudande om att spela i band, främst inom rock-, jazz-, och soulrepertoaren, och repetera tillsammans med en bandlärare. De ordinarie lärarna meddelar bandlärarna namn och kunskapsnivå på de elever läraren anser kan passa. Bandlärarna kontaktar de elever som tillsammans kan bilda ett band. Även elever som har spelat en kort tid kan vara med.

Elever som spelar i band säger att det är väldigt roligt och utvecklande. I de band vi har observerat är stämningen god, med mycket skratt. Eleverna samarbetar och lyssnar på varandra. Läraren spelar bas i första gruppen vi besöker och lägger ut ansvaret på eleverna att visa när låtarna ska börja. Trummisen får i uppdrag att räkna in starterna. En lärare gör spellistor med repertoar för respektive band och eleverna bestämmer tillsammans vilka låtar de ska spela. De tar ut låtarna på gehör, steg för steg, tre i taget under tre veckor. De lyssnar in musiken för att veta hur och när olika instrument spelar och vilken harmonik och rytm som finns i låten. Alla elever i banden övar hemma och är förberedda när de kommer till lektionerna.

Flertalet intervjuade elever säger att de inte fått frågan om att spela i band men att de gärna skulle vilja göra det. Lärarna säger att de försöker intressera eleverna och för närvarande är det ca 4% av eleverna som medverkar i bandverksamheten. En lärare efterlyser andra konstellationer av gruppspel, inte bara traditionella rockband utan också sånggrupper, pianogrupper, gitarrensemblar. Hen menar att man behöver vidga perspektivet på vad band är.

”Det är stimulerande för eleverna att få uppleva hur det är att musicera tillsammans, med andra elever eller bara med läraren. Det gäller framför allt elever som är extra begåvade och lätt blir uttråkade”, säger en lärare. En annan lärare säger att de lyfter fram att samspelet med andra är

viktigt och att alla lärare är förebildande som ensemblemusiker. ”Musik ska vara i kontext med andra”, säger läraren.

När två eller tre sångelever har lektion tillsammans eller bildar en ensemble, får de veta hur man kan arrangera sångerna, som till exempel sjunga i flera stämmor. ”Annars är det ju ingen vits med att de sjunger tillsammans”, säger läraren.

En lärare påpekar att eleverna behöver få känna att de deltar i något som är större än enbart instrumentet. Man har olika roller och spelar på olika sätt, med olika speltekniker, om man spelar tillsammans med andra, till exempel hur man spelar med en trummis och hur man kompar en sångare. Vi ser att eleverna får spela sina stycken på flera olika sätt och träna sig i att ha olika roller i ett framförande. På flera lektioner ser vi hur eleven och läraren turas om att spela melodi och att kompa varandra, de spelar kompet tillsammans och gnolar melodin, båda spelar både melodi och komp tillsammans.

Lärarna blandar in teoretiska moment i spelandet för att skapa förståelse för musikens uppbyggnad och göra eleverna mer självständiga och menar att eleverna behöver förstå sammanhang i musik, både i teori och gehör.

Flera lärare arbetar med att ge eleverna redskap att improvisera och skapa egna solon, till exempel genom att utgå från olika typer av skalor, som den pentatoniska. Gitarrelever lär sig att läsa olika sätt som används för att notera musik som ska spelas på gitarr. De övar på ackordbeteckningar, på gitarrtabulatur och på noter. ”De yngsta eleverna är nyfikna och intresserade, de äldre eleverna kan man fråga vad de vill med sitt gitarrliv, säger en lärare.”

Äldre elever kan få tips om hur de kan bilda egna band och var de kan söka spelningar och en elev som har spelat i nio år säger: ”Jag har fått med mig en teknisk grund och insikt i musiken. Jag kan själv gå vidare och hitta vänner att börja spela med.”

Framträdanden och utställningar

Från och med vårterminen 2019 är det obligatoriskt för lärarna att ha en avslutning/konsert med eleverna varje läsår. Lärare vi pratat med säger att de ibland samarbetar och har avslutningarna tillsammans och att alla elever får vara med. Några lärare har under flera år haft gemensamma terminsavslutningar för sina elever. Formen har varit ”häng med fika” där elever och deras föräldrar får träffa varandra och lyssna till de elever som vill uppträda. En sång- och pianolärares förälder berättar om en avslutning att alla elever som ville hade fått framföra ett eller två stycken var. Läraren hade småpratad avdramatiserande med varje elev som uppträdde, berättat om musiken och hur de hade arbetat fram den.

När vi intervjuar elever är det få som säger att de varit med på någon konsert/avslutning, men flera berättar att de nu övar för ett tillfälle senare i vår. En elev som varit med på flera uppspel säger att det är roligt att uppträda och att man övar mer inför uppträdanden än annars. Flera elever uppger att de inte vill vara med på uppspelningar och konserter, vilket respekteras av deras lärare. Ingen tvingas att vara med om de inte vill.

Två gånger per termin anordnas inspirationskonserter/clinics. Till konserterna som är gratis inbjuds alla elever, men också föräldrar och vänner är välkomna. Konserterna är ett tillfälle för eleverna att få möta professionella musiker och lyssna till livemusik av hög klass. Musikerna berättar om sin bakgrund och väg till musiken och eleverna får ställa frågor. Vid konserterna

deltar också några av musikskolans band. Under vårt besök deltar vi i en s.k. inspirationskonsert. Stämningen är hög och eleverna ställer många frågor. Särskilt uppskattat är det när de egna banden spelar.

Två av Musikianias band, med elever som är 16-18 år, kan få sommarjobba som musiker under några veckor. Banden har hittills spelat dels inom Nacka kommun, i köpcenter, på äldreboenden och i Nacka Stadshus, dels centralt i Stockholm, som i Kungsträdgården och på Sergels Torg. En elev uttrycker: ”Vi fick spela på en riktig scen! Jag fick en bild av hur det kan vara på riktigt.”

Enskilda elever, sånggrupper och band kan också medverka i skolans avslutningskonsert på Fasching i Stockholm. ”Om jag vill spela en låt eller två på avslutningen på Fasching är jag alltid välkommen”, säger en elev.

Bedömning i text för ”Arbetsätt”

Pedagogik och metoder, undervisningssituationen

Undervisningen är delvis strukturerad. På lektionerna brukar eleverna först redovisa hur det har gått att öva på en läxa, få lite kommentarer om det och därefter presenterar läraren nya moment och nya musikstycken, ofta enligt elevens önskemål.

Eleverna förstår vanligtvis syftet med aktiviteter i undervisningen. Eleverna säger att de brukar förstå varför de ska göra en viss övning och spela eller sjunga på ett visst sätt. Vi ser att lärarna oftast hittar sätt att förklara så att eleverna förstår och blir motiverade.

Eleverna ges vanligtvis möjlighet att pröva utforskande och kreativa arbetsätt. Eleverna får ofta spela eller sjunga på flera olika sätt och pröva hur de ska spela eller sjunga beroende på vilken roll, funktion eller stämning de kan ha i det aktuella musikstycket.

Det finns i viss utsträckning möjlighet för elever med särskilda behov att delta i verksamheten. Skolan har inte någon specialutbildad pedagog att tillgå för elever med särskilda behov och skolan kan inte ta emot elever med stora fysiska funktionshinder.

Hur elever stimuleras och utmanas i sitt lärande och konstnärliga skapande

Eleverna utmanas i viss utsträckning utifrån sin egen förmåga och förutsättningar. I de flesta fall får eleverna spela eller sjunga låtar som de med övning klarar av.

Eleverna erbjuds delvis verktyg för att tolka det konstnärliga uttrycket. Eleverna får lära sig olika musikaliska begrepp och tekniker som används i konstnärliga uttryck i musik.

Det finns i viss utsträckning möjligheter för elever att upptäcka olika konstnärliga uttryck och genrer. Elever får prova olika stilar och uttryck inom den afroamerikanska musiken. Elever får också undervisning i andra genrer om de frågar efter det.

Samarbete och självständighet

Arbetsätt som stimulerar samarbete mellan elever i deras lärande förekommer sällan. Det finns bandverksamhet för de elever som vill spela afroamerikansk musik men vi ser inga andra former för samspel. Lärarna har inget kontinuerligt samarbete där eleverna kan mötas.

Eleverna ges i liten utsträckning möjlighet till ämnesöverskridande samarbete. Elevernas möjlighet att spela och sjunga tillsammans med olika instrument gäller bara inom bandverksamheten, där ett fåtal instrumenttyper ingår.

Eleverna får i stor utsträckning verktyg för att arbeta självständigt. Vi bedömer att lärarna jobbar medvetet med att ge eleverna både den speltekniska och den musikteoretiska kunskap de behöver för att musicera på egen hand och inte vara beroende av sin lärare.

Framträdanden och utställningar

Det finns i liten utsträckning möjligheter till framträdanden för eleverna. Det är bara vid avslutningskonserterna som alla elever som så önskar får framträda. För en del elever, främst de som deltar i bandverksamheten, finns fler tillfällen.

Elever känner i viss utsträckning till att de har möjlighet att framträda. Många elever vet att de får framträda och övar inför ett sådant tillfälle, men många är också ovetande om den möjligheten.

Bedömning enligt skala för "Arbetsätt"

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

4.0 MYCKET GOD KVALITET – verksamheten uppvisar mycket goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt på de punkter som tas upp i metodboken.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden.

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande.

Beskrivning "Förutsättningar och stöd"

Mål och kursbeskrivningar

Musikania har inga kursbeskrivningar för de olika ämnena. På hemsidan finns ett avsnitt om vad som generellt ingår i undervisningen. Här listas spelteknik, att skapa spelvana, gehörsträning, improvisation samt not- och ackordläsning. Därutöver ingår inspirationskonserter, där eleverna får lyssna till och träffa inbjudna professionella musiker.

En lärare menar att den generella planen för eleverna är att de ska få grundläggande kunskaper som de sen kan ta med sig. Det gäller speltekniska moment och en musikalisk allmänbildning i repertoar. Enligt ledningen gör lärarna personliga kursplaner för de elever som så behöver.

Dokumentation och återkoppling

Skolans ledning säger att alla lärare ska föra loggbok över undervisningen och lärarna väljer själva på vilket sätt de vill dokumentera. De flesta använder digitala verktyg i telefon eller läsplattor och kan koppla till notfiler och inspelningar på nätet.

”Dokumentationen av vilken repertoar och vilka moment man har jobbat med på lektionerna med varje elev ger möjlighet att reflektera över hur vi ska gå vidare. De anteckningarna gör också att jag vet vad man kan presentera för olika elever, i olika åldrar och på olika kunskapsnivåer”, säger en lärare.

Skolans ledning menar att dokumentationen av vad eleverna har jobbat med också viktig för vikarier och vid överlämning av en elev till en annan lärare. Vi möter en vikarie som tillfälligt tagit över dagens undervisning och ser att hen fått information både om vad eleven spelar och vad vikarien behöver tänka på utifrån elevens behov, och under en intervju säger en lärare: ”Jag vill också säga att det var en schysst överlämning när jag fick mina nya elever”.

För elever som inte vill medverka på skolans konserter, gör en lärare inspelningar av sina elevers spel. Eleverna och deras föräldrar får inspelningen som en cd eller som en ljudfil. Lärare e-postar också låttexter till eleverna.

Sms är den vanligaste kontaktvägen med föräldrarna, men en lärare berättar att hen har mycket kontakt med föräldrar och att de som vill sitta med på lektionerna är engagerade och kan hjälpa sina barn att öva hemma. En lärare berättar att alla föräldrar inte har klart för sig vad deras barn har i läxa och ett par lärare berättar att det inte är ovanligt att föräldrarna kontaktar läraren för att få information om sina barns utveckling. Vi hör från flera föräldrar att de vill ha mer information om sina barns utveckling. Elever säger att de får veta av sina lärare hur de utvecklas.

Musikania skickar ett nyhetsbrev till alla föräldrar och även till myndiga elever ca 4-5 gånger per termin. Där informerar de om lokaler, kurser, konserter mm. Några intervjuade föräldrar vill ha information från Musikania oftare, de menar att mailet lätt försvinner bland all annan information.

Fysisk miljö

Musikania hyr undervisningslokaler i flera olika skolor. Vi hör av skolans ledning att man upplever bokningar av lokalerna inför varje läsår som ett stort arbete, där förutsättningarna kan ändras även under pågående arbetsår.

Lokalerna skiljer sig mycket åt, det finns lokaler som lämpar sig bra för musikundervisning, till exempel skolornas musiksalar, och som lärarna trivs att arbeta i. Andra salar kan också fungera bra, en lärare nämner sin undervisningssal som en av fördelarna med jobbet, den är ljus, lugn, har högt i tak och bra inredning. Undervisning bedrivs också i vanliga klassrum.

Några lärare har sin undervisningslokal i sitt hem, i en studio eller i ett musikrum. Där kan lärarna själva anpassa lokalen och utrustningen till verksamheten. Även i andra fall gör lärarna vad som går för att anpassa rummen till verksamheten. En lärare tar ofta med sig olika instrument för att kunna visa upp för sina elever. För de tillfällena vill läraren skapa en musikhörna där eleverna kan känna sig trygga, något som flera lärare påpekar är viktigt.

För andra är arbetsmiljön problematisk, när varken lokalen i sig eller utrustningen är verksamhetsanpassad. I ett rum med sångundervisning står pianot mot väggen och går inte att flytta. Det gör att läraren sitter med ryggen mot eleverna när hen ackompanjerar. Där finns inte heller stolar som är anpassade efter elevernas olika längd. I ett rum med pianoundervisning där det saknas justerbar pianostol måste läraren istället anpassa elpianos höjd så att eleverna får

lämpliga spelpositioner. Den innebär att läraren måste lyfta av elpianot från sin benställning och med den ställa in höjden. I ett annat rum får en lärare lyfta in ett elpiano inför varje lektionsdag.

Undervisning bedrivs också i ett litet kök som har en dörr till ett angränsande undervisningsrum och en dörr till den stora entrén. Den lärare som undervisar i det angränsande rummet måste passera genom köket för att nå kopianator eller toalett. Fönstren i köket går inte att öppna och luften blir snabbt syrefattig. Det är lyhört och höga röster stör undervisningen. En lärare berättar att både lokalen och utrustningen är sliten där hen jobbar och den lokalen bokas ibland av skolans ordinarie lärare under samma tid som Musikania hyr den.

Det finns sällan utrymmen för förvaring av lärares instrument och lektionsmaterial i eller i anslutning till undervisningssalarna.

Alla lokaler är inte tillgänglighetsanpassade, på flera platser saknas hissar, dörrar är för smala och rummen för små för att rullstolsburna ska kunna delta.

Trots att alla lokaler inte är lämpade för musikundervisning, ser vi att elever och föräldrar är nöjda.

Bedömning i text för ”Förutsättningar och stöd”

Mål och kursbeskrivningar

Medvetet arbete med verksamhetens mål och kursbeskrivningar finns i liten utsträckning. Vi hör att lärarna är väl medvetna om Musikantias verksamhetsidé och vi ser att de till stor del arbetar utifrån den. Däremot ser vi inget arbete med kursbeskrivningar i något ämne.

Dokumentation och återkoppling

Dokumentation om undervisningen finns i stor utsträckning och vi bedömer att den är tillräcklig. Alla lärare för loggbok över lektionsinnehåll och elevernas utveckling.

Återkoppling om elevernas utveckling finns i viss utsträckning. Eleverna säger att de får veta av sina lärare hur de utvecklas, medan lärarnas kontakt med föräldrar varierar.

Fysisk miljö

Lokalerna är i liten utsträckning tillgänglighetsanpassade. Flera av undervisningslokalerna är svåra eller omöjliga att nå för en rullstolsburen elev och några är för små för att en rullstol ska kunna få plats tillsammans med instrument, teknisk utrustning, lärare och eventuellt flera elever. Vi bedömer att de flesta lokaler är tillgängliga för elever med mindre funktionsvariationer och som behöver mindre utrymmeskrävande tekniska hjälpmedel.

Lokalerna är i liten utsträckning verksamhetsanpassade. I vissa fall måste lärarna använda en del av lektionstiden till att anpassa utrustningen till varje elev.

Bedömning enligt skala för ”Förutsättningar och stöd”

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

4.0 MYCKET GOD KVALITET – verksamheten uppvisar mycket goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt på de punkter som tas upp i metodboken.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden.

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande.

Bedömning i skala (medelvärde för ”arbetsätt” och ”förutsättningar och stöd”)

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

4.0 MYCKET GOD KVALITET – verksamheten uppvisar mycket goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt på de punkter som tas upp i metodboken.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden.

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande.

Elevernas inflytande och ansvar

Beskrivning

Elevens ansvar för det egna lärandet

Att ge eleverna läxor som de ska öva på mellan lektionerna ser vi är det vanligaste sättet att låta eleverna vänja sig vid att ta eget ansvar för sitt lärande. Några elever får sina läxor på papper, andra får dem som hemskickade ljudinspelningar och en del elever behöver få se hur läraren spelar det som ska bli läxa och filma med sin mobiltelefon. Eleverna kan också få länkar till inspelningar och låttexter på nätet.

”Eleverna måste förstå vikten av att öva. Ju mer man spelar desto fortare lär man sig”, säger en lärare och en lärare påpekar att eleverna behöver reflektera över hur de ska öva. Flera lärare nämner olika sätt de använder för att hjälpa eleverna att lära sig själva. Att utgå från elevens nivå och hur eleven lär sig, att läsa av vad eleverna tycker är roligt och att eleverna får se hur man övar, att hålla fokus och ha korta övningspass, är några exempel.

En lärare visar en elev att det finns sidor på nätet där man kan sänka hastigheten på en låt utan att tonhöjden påverkas. Om låten som eleven har i läxa finns inspelad där kan eleven öva till inspelningen i ett tempo som passar. En lärare talar om för eleverna att låten de övar på kan finnas inspelad i flera versioner och uppmanar dem att i så fall lyssna på flera olika. Eleverna får också hjälp att leta låttexter och att skapa låtlistor på nätet.

När eleverna vill spela låtar som egentligen är för svåra för deras kunskapsnivå, brukar lärarna göra enklare arrangemang eller på andra sätt förenkla så att eleverna ändå känner att de spelar låtarna. När eleverna senare kommer tillbaka till de låtarna och då klarar av att spela dem i svårare versioner eller i rätt tempo, ser de sin egen utveckling. ”Det är bra för deras självförtroende”, säger en lärare.

Eleverna får också tips om hur de ska komma ihåg att öva hemma, till exempel att sätta ett påminnelserarm på klockan för när det är dags att ta sin övningsstund, att skapa rutiner för övningstillfällena och att placera instrumenten så att de är lättillgängliga. Flera lärare påpekar att det är en fördel att involvera föräldrarna så att de kan påminna och stötta sina barn i när och hur de ska öva hemma.

Elevers inflytande

Lärarna berättar att vid de första mötena med nya elever brukar de fråga vilken musik eleverna lyssnar på, vilka förväntningar de har på lektionerna, varför de vill spela just sitt instrument. Elever som har spelat tidigare får frågor om vad de vill göra den här terminen, om de vill lära sig fler ackord, spela mer melodier, lära sig improvisera mer, spela solon eller lära sig fler kompositioner. ”En del elever spelar mer elgitarr, andra mer akustiskt. En del fokuserar på solon, andra vill kanske imponera mer och överraska med mer avancerat gitarrspel”, säger en lärare. Vi ser att eleverna ofta spelar och sjunger låtar de själva har valt, antingen på eget initiativ eller låtar som lärare har föreslagit. I början av en lektion frågar en elev: ”Har du hittat nå'n låt åt mig?” ”Det har jag”, svarar läraren, och eleven ser mycket glad ut. Vi hör att lärarna uppmuntrar eleverna att spela och sjunga den musik de lyssnar på och att lärarna gör arrangemang och förenklingar så att eleverna klarar av att framföra den. Lärarna presenterar också musik från andra genrer och med mindre kända artister.

En lärare påpekar att när eleven är med och väljer repertoar får man hjälpa dem att plocka ut det som är viktigt. ”Som lärare måste man behålla en viss auktoritet, man är den som har kunskaperna. Man har själv upplevt att det man har fått ut mest av är att ha fått grunderna av sin lärare.”

De yngre elever som vi talat med förlitar sig på sin lärare och det undervisningsmaterial hen presenterar. En lärare berättar att nybörjarna brukar spela ur en lärobok med grundtekniker och en cd med bakgrundskompositioner. ”Vi använder också härmlekar i början. Eleverna härmar mig och jag härmar dem, med tre toner var. Så gör vi låtar ihop, som de får namnge.”

”Elever som spelar ur en lärobok är ofta nöjda med att följa den, medan andra elever vill vara med och välja nytt material efter avslutad låt”, säger en lärare.

En elev berättar att hen brukar vara med och välja uppläggen på lektionerna och kan föreslå låtar och moment, och vi ser på lektioner att eleverna är med och väljer nästa moment och nästa låt.

De äldre eleverna har ofta egna förslag på repertoar. De kan också vilja ha stöd inför en ny musikutbildning, ha fått ett intresse för någon särskild artist eller vilja bekanta sig med nya genrer, berättar en lärare. ”Mina önskemål tas om hand i undervisningen”, säger en äldre elev.

En elev som skapar egen musik får hjälp av sin lärare att förstå styckets struktur och hur den kan utvecklas vidare. Läraren berättar att hen då kan smyga in fingersättning, ackord och harmonilära i förklaringarna. Läraren säger också: ”Jag försöker inspirera elever till ballader och väver in musikhistoria där det passar. Inom jazzen visar jag förebildande svarta och vita, kvinnor som män. Jag hänvisar till historiska rötter, som bluesen, och visar västafrikansk och sydafrikansk musik”.

En elev som hemma har byggt en egen rytmisk slinga får hjälp av sin lärare att förstå strukturen i rytmiken och hur man räknar takter.

”Det är kul när en elev kommer med till exempel en programmerad technolåt, utan verkliga instrument, som den vill spela. Det blir en utmaning för både eleven och mig att översätta den till instrument. Då möts vi i det”, säger en lärare.

Musikania har inget elevråd eller någon föräldraförening. På Musikantias hemsida finns ingen annan tips- eller klagomålsväg än de ordinarie epost-adresserna till skolans ledning.

Bedömning i text

Elevens ansvar för det egna lärandet

Elever ges i stor utsträckning möjlighet att ta ansvar för sitt eget lärande. Lärarna ger råd och stöd till eleverna så att de ska lära sig att ta eget ansvar för sitt lärande.

Elevers inflytande

Elever ges i liten utsträckning möjlighet att påverka verksamheten. Vi ser inga direkta vägar för elever att påverka till exempel ämnesutbud, konsertverksamhet eller lokaler.

Elever blir i mycket stor utsträckning lyssnade på. Vi ser på lektioner och hör att elever säger att lärarna är lyhörda och anpassar repertoar, speltekniska moment och läxor till det eleverna önskar.

Elever får i stor utsträckning använda sig av sina egna idéer på lektionen. Eleverna får prova att improvisera och att skriva egen musik. Lärarna tar upp det som eleverna föreslår och frågar ofta eleverna vad och hur de vill spela eller sjunga.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

4.0 MYCKET GOD KVALITET – verksamheten uppvisar mycket goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt på de punkter som tas upp i metodboken.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden.

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande.

Samverkan

Beskrivning

Samverkan inom verksamheten

Alla lärare ska föra loggbok över vad eleverna har arbetat med och de uppgifterna underlättar när en elev ska byta lärare. Vi ser exempel att de rutinerna fungerar, en vikarie har fått alla nödvändiga uppgifter om eleverna och en nyanställd lärare har fått veta allt som behövdes när hen tog över eleverna från den tidigare läraren.

Lärarna har ämnesmöten där de diskuterar ämnesspecifika frågor. Där finns också plats för diskussioner om pedagogik och metodik och lärarna delar med sig av tips och sina erfarenheter från sin undervisning.

Förutom bandverksamhet ser vi få samarbeten mellan lärarna. I intervjuer med lärarna säger de att de samarbeten som förekommer är att några lärare har avslutningar tillsammans. Från och med vårterminen 2019 kommer det att vara obligatoriskt för lärarna att ha gemensamma avslutningar med sina elever.

I kollegiet finns det olika uppfattningar om värdet av samarbeten. En lärare uttrycker att samarbeten mellan lärare för elevernas skull är emot skolans ideologi om individanpassad undervisning.

Samverkan ur elevernas perspektiv

Musikania har under fyra år i samarbete med Länsmusiken i Stockholm ansvarat för Nacka kommuns sommarjobbande musiker, i åldrarna 16-18 år. Sommaren 2018 deltog två av skolans band och spelade dels inom kommunen på bland annat äldreboenden, Marcusplatsen och i Nacka stadshus, dels i Kungsträdgården och på Sergels torg. En elev som har varit med i ett av banden säger: "Sommaren som bandmedlem var den roligaste sommar jag har haft".

Musikania har också ett samarbete med jazzklubben Fasching, där skolan håller sina avslutningskonserter och där enskilda elever, sånggrupper och alla band deltar. En elev som spelar i ett av banden och har varit med på en avslutningskonsert, säger: "Det var det coolaste jag har gjort".

Omfattningen av samverkan och kopplingen till mål

I verksamhetsplanen står att glädjen och lusten i musiken är viktiga ledord och på hemsidan anges också begreppen kreativitet och kompisanda som kännetecknande för Musikania. Verksamhetsledaren menar att ett sätt att uppnå det är att uppmuntra eleverna att spela i band och skolan har för närvarande sju band där sammanlagt cirka 20 elever är aktiva. Musikantias samarbete med Länsmusiken i Stockholm och Nacka kommun ger några av de eleverna möjlighet att under några sommarveckor konserter på villkor som liknar professionella musikers och samverkan med jazzklubben Fasching gör att skolan kan hålla läsårets avslutningskonserter på en professionell scen.

Genom att lärarna också är utövande musiker har skolan många kontakter inom musiklivet. Det utnyttjas bland annat när skolan ordnar Inspirationskonserter/clinics. Där framträder professionella musiker och band från skolan. Musikania samarbetar också med grundskolor i området, till exempel genom att elev- och lärarband har spelat på skolorna.

Skolan har inga samarbeten med övriga musik- och kulturskolor i kommunen.

Bedömning i text

Samverkan inom verksamheten

Det finns i liten utsträckning rutiner för samverkan mellan pedagoger. Vi bedömer att omfattningen av samverkan är för liten för att uppfylla skolans verksamhetsidé.

Samverkan är i liten utsträckning anpassad till elevernas behov. Ett fåtal av skolans elever medverkar i samverkansprojekten, förutom läsårets avslutningskonsert på jazzklubben Fasching. Alla elever är inbjudna till inspirationskonserterna, där eleverna kan vara aktiva även som publik.

Samverkan ur elevernas perspektiv

Samverkan når i liten utsträckning elever från olika ämnesinriktningar. I samverkan medverkar ett fåtal elever på olika instrument.

Omfattningen av samverkan och kopplingen till mål

Det finns i viss utsträckning samverkan med lokala/regionala/nationella/internationella samarbetspartners. Musikania samverkar med Nacka kommun och därmed med några kommunala verksamheter samt med Länsmusiken med flera aktörer i Stockholm.

Samverkan är i stor utsträckning kopplad till verksamhetens mål. Inriktningen på den samverkan som finns är i linje med skolans vision och mål.

Bedömning enligt skala

Ej tillfredsställande 1,0	Tillfredsställande 2,0	God kvalitet 3,0	Mycket god kvalitet 4,0
☐	☐	☒	☐

4.0 MYCKET GOD KVALITET – verksamheten uppvisar mycket goda lösningar och förhållanden som visar att den kommit långt på de punkter som tas upp i metodboken.

3.0 GOD KVALITET – verksamheten har i huvudsak god och jämn kvalitet med vissa förbättringsområden.

2.0 TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är i huvudsak tillfredsställande men har varierande kvalitet och/eller vissa brister.

1.0 EJ TILLFREDSSTÄLLANDE – verksamheten är utifrån metodbokens punkter inte tillfredsställande

Referenser

Musikantias hemsida, <http://musikania.se/>

Läraryr- och lokalförteckningar

Våga Visa-rapport Musikania 2014

Kundundersökning Musikania 2017, <https://www.nacka.se>

Musikantias verksamhetsplan 2018

Musikantias likabehandlingsplan 2019

Musikantalärarens ansvar 2014

